

СКЛАДОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ*

Лілія РЕБУХА

здобувачка Інституту експериментальних систем освіти,

викладач кафедри соціальної роботи

Тернопільського державного економічного університету

Copyright © 2005

Уперше пропонуються основні складові технології психологічної експертизи модульно-розвивальної системи навчання (науково-програмова, науково-методологічна, оцінювально-практична, навчально-модельна); аналізується системний характер організованої мисленнєвої діяльності експерта, котра здійснюється від набуття знань про експериментальну школу до її професійного об'єктивного оцінювання.

Для успішного розв'язання загальноосвітніх проблем під час оцінки інновацій доречне використання *технології психологічної експертизи*. Технологія в будь-якій сфері – це діяльність, яка максимальною мірою відображає об'єктивні закони даної предметної сфери, забезпечує найбільшу для цих умов відповідність результату діяльності попередньо поставленій меті [2]. У її підґрунті завжди знаходиться прагнення до реалізації особистих, групових та колективних інтересів шляхом розробки ефективних способів, прийомів впливу на об'єкт чи процес [1]. Технологія експертизи повно враховує *системно-психологічний метод* створення, застосування і визначення процесу модульно-розвивального навчання та ставить за мету оптимізувати інноваційну вітакультурну модель навчання.

Під технологією психологічної експертизи у системі модульно-розвивального навчання А.В. Фурмана, розуміємо процесну систему спільної діяльності учнів, учителів, управлінців та експертів із психологічного проектування та організації її проведення для досягнення конкретного результату при забезпеченні комфортних умов для всіх учасників. *Експертна технологія* – система відтворювальна [5; 6; 7]. Вона відіграє важливу роль у конструюванні цілісності експертизи. Повно висвітлюючи способи і засоби реалізації роботи експертів, технологія дозволяє, крім початкових і завершальних етапів експертизи, з'ясувати проміжні наслідки,

* Дослідження здійснене в рамках індивідуальної теми "Принципи і параметри здійснення науково-методологічної експертизи інноваційних технологій і засобів" (Шифр: ІЕСО-5.2-П), затвердженої Тематичним планом науково-дослідної та інноваційно-методичної роботи ІЕСО та НДЦ "Економіка вищої освіти" на 2005–2009 роки

зафіксувати значущі переходи останньої від одного стану до іншого. Отож, технологія психологічної експертизи допомагає описати оцінковий процес і повністю врахувати час, який затрачається на її проведення. Її сутнісний бік залежить від майстерності, вміння та мистецтва реалізації експертної системи, за якої оптимальні умови досягаються тоді, коли в ній беруть участь добре обізнані з вітакультурним модульно-розвивальним навчанням науковці, практики, управлінці. Саме тоді, дотримуючись експертної технології, можна одержати максимально об'єктивні якісно-кількісні дані експертування.

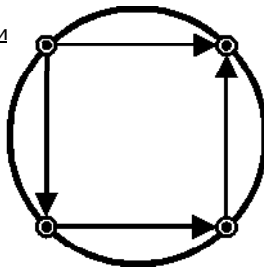
Про системний характер організованої дослідниками мисленнєвої діяльності свідчать складові технології психологічної експертизи (*рис.*), що вичерпно характеризують процес руху експертів від набуття знань про експериментальну школу до її оцінки [3; 4]. Активізація технології професійної роботи спричинює його: 1) *науково-програмову* складову з орієнтацією на критерій істинності вітакультурного наукового знання про інноваційну програму школи й виявлення внутрішніх резервів щодо визначення культуротворчої мети психологічної експертизи; 2) *науково-методологічну* складову, що опирається на предмет практичної рефлексії щодо організації спільної мислєдіяльності експертів та вироблення ними власних нормотворчих умінь, які перевіряються на істинність у психологічній експертизі; 3) *науково-модельну* складову, що характеризується створенням інноваційної психологічної експертної моделі, яка на практиці покликана цілісно оцінити і перевірити освітній об'єкт; 4) *оцінювально-практичну* складову, котра складається із власне практичної діяльності експерта із максимально повним виявом його універсумного потенціалу, котрий: а) утверджує гуманні міжособисті взаємини з учителями та учнями; б) розширює поле вільного творення свободи,

1 – науково-програмова:

визначення істинності
наукового знання про
інноваційну діяльність школи

2 – науково-методологічна:

вироблення спільної
мислєдіяльності та
нормотворчих умінь експертів

4 – оцінювально-практична:

проведення психологічної
експертизи, вироблення
висновків та рекомендацій

3 – навчально-модельна:

створення інноваційної
експертної моделі психологічної
експертизи

Рис.

*Основні технологічні складові психологічної експертизи
модульно-розвивальної системи навчання*

краси і гармонії учасників розвивальної взаємодії; в) сприяє самозростанню їхньої творчості; г) забезпечує ефективне впровадження і реалізування культурних програм поведінки, діяльності, спілкування та вчинків кожного наставника і наступників.

Отже, технологія психологічної експертизи, що створена на основі вітакультурної парадигми, відіграє непересічну роль у конструюванні цілісності інноваційного модульно-розвивального навчання. Вона повно висвітлює способи і засоби реалізації дослідно-експериментальної роботи, з'ясовує проміжні наслідки безперервного прогресивного розвитку учасників розвивальної взаємодії (крім початкових і завершальних етапів), фіксує значні переходи останньої від одного стану до іншого. Маючи свої цілі, завдання та способи діяння технологія експертування за умов її належного практичного втілення позитивно впливає на організаційний вітакультурний клімат і психологічну атмосферу інноваційного навчально-виховного закладу нового модульно-розвивального типу.

1. *Альбуханова-Славская К.А.* Категория субъекта в современной психологии // Сучасна психологія в ціннісному вимірі: Матеріали Третіх Костюківських читань (20-22 грудня 1994 р.). - В. 2-х т. - Т. 1 - К., 1994. - С. 4—10.

2. *Шамова Т.И.* и др. Управление образовательными системами. - М.: Академия, 2002. - 384 с.

3. Наукове проектування інноваційних та альтернативних систем вищої освіти: Збірка матеріалів до Всеукр. наук.-практ конф. (11-12 травня 2000 року). - Тернопіль: Економічна думка, 2000. - 224 с.

4. Наукове проектування інноваційних та економічних систем національної освіти: Збірка матеріалів до загально-академічної наукової конференції (17 квітня 2003 року). - Тернопіль: Економічна думка, 2003. - 41 с.

5. *Ребуха Л.З.* Проблема експертно-діагностичного забезпечення експерименту з модульно-розвивального навчання: Збірник наукових праць. - Тернопіль: Економічна думка, 2001. - С. 205-212.

6. *Ребуха Л.З.* Гуманітарна психолого-педагогічна експертиза в управлінській сфері інноваційної діяльності колективу школи // Психологія і суспільство. - 2004. - №3. - С. 106-115.

7. *Фурман А.В.* Соціально-психологічна експертиза ефективності модульно-розвивальних занять у школі. - К.: Правда Ярославичів, 1999. - 56 с.

8. *Фурман А.* Система інноваційної освітньої діяльності модульно-розвивальної школи та її комплексна експертиза // Психологія і суспільство. - 2005. - №2. - С. 29-76.

Надійшла до редакції 31.03.2005